

o nariadeniach a zákonoch, týkajúcich sa židov na Slovensku. Predseda vlády povedal doslovne, že „otázka židovská bude na Slovensku riešená spravodlivo, sociálne a ľudsky“ a podtrhol, že slovenská vláda venuje pozornosť vysťahovalectvu židov do Palestíny. Je to jasné aj zo schválenia transferu a vysťahovaleckého plánu dr. S. E. Soskina⁵⁴. – Na otázku, prečo 87000 židov nemá zastúpenia v slovenskom sneme, odpovedal dr. Tiso, že židia mali príležitosť podať si vlastnú židovskú kandidátku do slovenského snemu⁵⁵. To neurobili. „Bola u mňa aj delegácia slovenských židov, ktorá zdôraznila svoju lojalitu oproti slovenskej vláde, ale nepožadovala zastúpenie v slovenskom sneme“⁵⁶. Nariadenie o revízii štátneho občianstva a o úprave otázky emigrantskej vzťahuje sa i na Slovensko, kde sa zdržujú emigranti z Nemecka, Maďarska a Poľska. Títo budú alebo dopravení do pôvodnej svojej krajiny, alebo, keďby to nebolo možné, určí sa im miesto pobytu. „Musíme ešte“ skončil predseda vlády dr. Tiso svoje vývody, „zákonne stanoviť účasť židov na našom hospodárskom živote. Budúci židovský zákon slúži istote a aj tomu, aby židia neboli postavení pred prekvapenia a vedeli, ako ďaleko budú môcť byť činní v hospodárskom živote. Zákon židovský, ktorí bude platiť pre celú Česko-slovenskú republiku, sa práve štylizuje a bude skoro predložený parlamentu“⁵⁷.

Slovák, 10. 2. 1939, s. 3.

Dokument 54

List Ústavu pro péči o uprchlíky při ministerstvu sociální a zdravotní správy v Prahe Policajnému riaditeľstvu v Bratislave z 21. 2. 1938, v ktorom je povolenie pre Ústrednú kanceláriu židovských náboženských ortodoxných obcí v Bratislave organizovať emigráciu do Palestíny. V liste je žiadosť na

⁵⁴ Napriek tomuto vyhláseniu na základe archívnych dokumentov slovenskej proveniencie sa nedá s určitosťou rozhodnúť, či vôbec niekto s pomocou Soskina emigroval z územia Slovenska.

⁵⁵ Vláda technicky znemožnila inú kandidátku (vyhláska o voľbách bola vyvesená v sobotu a kandidátne listiny bolo treba odovzdať do nedele obeda). J. Tiso sa vyjadril o voľbách v interview *Völkischer Beobachter* (vydané 23. 11. 1938, s. 5 – Wiener Ausgabe). „...Hlasuje sa len na jedinej listine, listine HSLS s (možnosťou – E.N.) „Áno“ alebo „Nie“. Voliteľný je každý, kto je starší ako 30 rokov s výnimkou Židov. Na listine HSLS budú kandidovať aj zástupcovia národnostných menšín.“. Toto vyhlásenie popiera Tisove slová J. Fränkelovi.

⁵⁶ Nevedno, ktoré stretnutie so zástupcami židovskej komunity má Tiso na mysli. Stretoľ sa s nimi minimálne v októbri 1938, začiatkom decembra 1938, ako aj v januári 1939. Žiadne editorovi známe dokumenty nepotvrdzujú toto Tisove vyhlásenie. Ani zo židovskej strany nemáme dokumenty, ktoré by potvrdili tieto Tisove tvrdenia.

⁵⁷ Nie je jasné o akom návrhu Tiso hovoril. K predloženiu takéhoto zákona počas autonómie už nedošlo.

spoluprácu Policajného riaditeľstva v Bratislave pri spoluorganizovaní transportov Židov do zahraničia.

Ústav pro péči o uprchlíky
při ministerstvu sociální a zdravotní správy.

Praha II., Vyšehradská čp.4/24, n.16. Telefony: 344-55 až 344-59, 342-89.

Jedn. zn. R 413 – 21/2.

V Praze dne 21. února 1939.

Příl.:

Odpověď k č.:

Věc: Hromadné transporty vystěhovalců do Palestiny.

Referent:

Policejnímu ředitelství v Bratislavě.

Ministerstvo sociální a zdravotní správy – Ústav pro péči o uprchlíky v dohodě s ministerstvem vnitra Slovenské krajiny dalo souhlas k tomu, aby Ústředná kancelária židovských náboženských ortodoxních obcí v Bratislavě mohla organizovat hromadné transporty židovských vystěhovalců ze Slovenska do Palestiny. V těchto transportech především musí odcestovat osoby sporné státní příslušnosti, uprchlíci ze zabraného území, emigranti z Německa a Rakouska a osoby, které ztratí státní příslušnost ve smyslu vládního nařízení č.15/1939, dále pak osoby, jejichž pobyt na Slovensku je nežádoucí, nanejvýš pokud jsou již soustředěny ve zvláštních táborech.

Celá tato vystěhovalčá akce provádí se pod dozorem Ústavu pro péči o uprchlíky v Praze a Slovenské skupiny tohoto ústavu v Bratislavě, a zdejší ministerstvo zajistilo pro transporty také potřebné přiděly devis u Národní banky Česko-Slovenské.

Poněvadž z technických příčin první transport musí být oddisponován již v nejbližší době, žádá Ústav pro péči o uprchlíky, aby Policejní ředitelství v Bratislavě spolupůsobilo v rámci své úřední působnosti k řádnému a hladkému připravení celé akce, zejména urychleným vystavováním potřebných pasů, ať interimních nebo trvalých.

Za ministra:

Dr. Kotek v. r.⁵⁸

⁵⁸ Pod dokumentom je pečiatka Za správnost vyhotovení prednota výpravny v.r. a nečitateľný podpis. Vedľa je prezentát Prezídia policajného riaditeľstva v Bratislave, dátum 23. 2. 1938 a číslo 2351. Rukou je dopísané k vedomosti oddel. II., oddel. V., oddel. IX., oddel. IV., Bratislava 25. 2. 1939. a viacero nečitateľných podpisov. Pozri dok. 89 a 93.